

بنام خدا

موضوع پروژه: بررسی و آسیب شناسی در جامعه قرآنی کشور

پژوهشگر: محمود رضا بیژنی اول

زمستان ۱۳۹۳

چکیده:

مسئله مربوط به آسیب های اجتماعی در رشته و گروه های مختلف از دیر باز در جامعه بشری مورد توجه بوده است. محرومیت های ناشی از عدم امکان برآورده شدن خواست ها و نیاز های زندگی به هر دلیلی موجب گسترش شدید و دامنه دار انواع آسیب ها شده است. هر چند اکثر مشکلات اجتماعی انواعی تکراری در طول دوران مختلف هستند، اما چنان که مشاهده و مطرح می شود برخی از این انواع در برخی نسل ها اهمیت بیشتری پیدا کرده و حتی برخی از انواع آسیب ها در نسل های بعدی بروز کرده و خواهند کرد و هر جامعه یا گروهی را متناسب با شرایط خود، با انواعی از انحرافات، آسیب ها و مشکلات روبرو می سازد و تاثیرات مخربی بر روی فرایند ترقی و پیشرفت کمی و کیفی آن جامعه در آینده دارد.

در این اثنا، بدیهی است جامعه قرآنی کشور که بخش اعظم و اصلی آن را اساتید، قاریان و حافظان قرآن کریم تشکیل می دهند از این آسیب ها (در ابعاد فردی، اجتماعی، خانوادگی، روحی و عاطفی و ...) مستثنی نبوده و با مشکلات و مسائلی روبرو هستند که تاکنون مورد توجه جدی قرار نگرفته و طبقه بندی و مطرح نیز نشده است و این در حالی است که اینک با توجه به گذر زمان این موضوع جای خود را باز کرده و شاهد بروز دغدغه و نگرانی خاطر اعضای این گروه و خانواده های آنها هستیم و لازم است تا بصورت اساسی بدان توجه شود. لذا در نظر است تا در این بررسی و تحقیق کوتاه آسیب شناسی، با کنکاش و تجربه اندک موجود بخشی (هر چند مختصر) از این آسیب ها را شناسایی و احصا و ذکر نموده و با شناخت و توجه به این عوامل و متعاقب آن عوامل تکمیلی، مسئولین و ذینفعان گروه بتوانند مسیر صحیح تر و بهینه حرکت جامعه قرآنی را به سوی ترقی و تعالی بایسته و شایسته هموار ساخته و با ارائه راه حل های منطقی، ممکن و لازم به سلامت شکلی و ماهیتی جامعه قرآنی کمک بیشتری نموده و راه آیندگان را بصورت اصولی و علمی تر هموار نمایند.

هدف تحقیق:

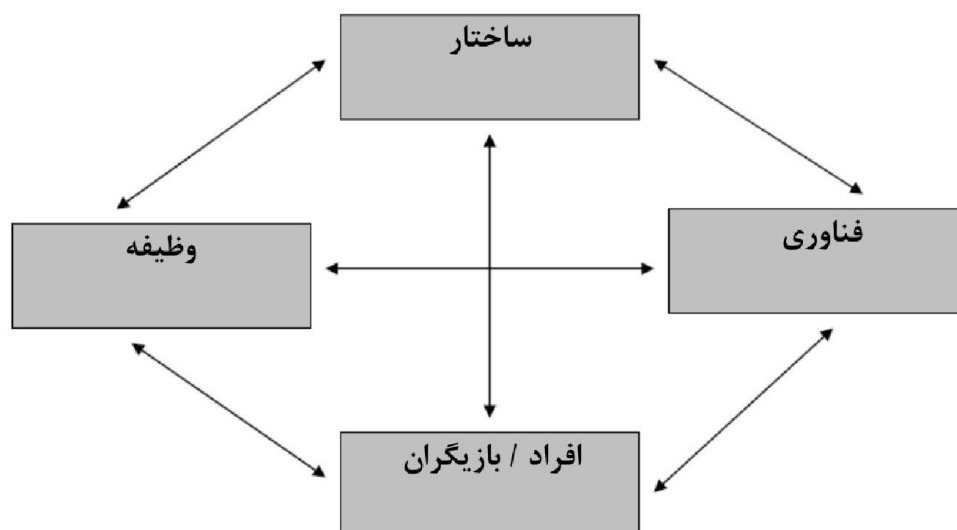
اهداف کوتاه مدت این تحقیق آگاهی دادن به برنامه ریزان، اساتید و داوران، بویژه مسئولین اجرایی قرآن کشور از عملکرد خود در نحوه سازماندهی، نظارت، هدایت و حفظ و صیانت از جوانی و زحمات اقشار عاشق و علاقمند به اشاعه فرهنگ قرآنی طی چند سال گذشته و اطلاع از قسمتی از نقاط ضعف و نیازهای جامعه قرآنی بویژه قاریان و حافظان قرآن که هسته اصلی آن را تشکیل میدهند، میباشد. و نیز شناسایی آثار و نتایج اجتماعی، خانوادگی، فردی، روحی و شخصیتی قاریان و حافظان قرآن با استفاده از دیدگاه های خودشان برای طراحی و ساماندهی وظایف و اهداف میان و بلند مدت شامل تبیین و توصیف راه های مناسب در جهت تربیت، آموزش، پرورش و بهره برداری و توجه مقتضی به عموم نخبگان امروزی و آینده قرآنی کشور.

روش تحقیق و معرفی مدل :

روش این تحقیق توصیفی (تحلیلی) بوده و جامعه آماری آن تعدادی از قاریان و حافظان نخبه قرآنی کشور، خانواده برخی از ایشان، مسئولین اجرایی قرآنی و تعدادی اساتید و داوران مسابقات قرآنی میباشند و برای کسب اطلاعات تحقیق از ابزارهای مصاحبه، استعلام و مشاهده، مقالات و مطالب اینترنتی و نیز تجربه و دانش علمی و عملی خود (که بالغ بر ۳۰ سال توفیق انس و ممارست در عرصه های مختلف فعالیت های قرآنی اعم از برنامه ریزی و طراحی، مسئولیت اجرایی، آموزش و پرورش علاقمندان قرآنی، داوری و مجری برنامه های متنوع و متعدد قرآنی، قاری قرآن با امتیازات کشوری و بین المللی و نیز حافظ بخشی از آیات الهی و ... میباشم) میباشد.

و مدل مورد استفاده با توجه به عمومیت موضوع و تعداد افراد مشمول آن (که سطح کشوری و ملی است)، مدل لوزی هارولد لویت (معروف به الماس لویت) میباشد که در آن مؤلفه های :

- **ساختار** (گروههای رسمی و غیر رسمی، روابط گروهی، فرایندها و رفتارهای سیاسی داخل گروه ، کنترل رفتار، تفکیک وظایف، استراتژی، برنامه ها و اهداف و ...)
- **افراد** (نیروهای انسانی / هوش، مهارت، تجربه و دانش، نیازها، طرز تلقی و انتظارات و ...)
- **وظیفه** (ماموریتها، بیانیه ماموریت، فلسفه وجودی و ...)
- **تکنولوژی** (آشنایی و به کارگیری دانش علمی و مکانیزم های مفید سخت افزاری و نرم افزاری روز) بطور اختصار مورد توجه قرار گرفته و مطالب جمع آوری و ارائه شده اند .

بخش نهایی از مقدمه:

در این مجال قصد شناسایی و ارائه برخی از این آسیبها را داریم باشد که مسئولین امور قرآنی بتوانند با مذاقه و تامل بایسته ، بیش از پیش و با شایستگی لازم برای این عزیزان چشم انداز و برنامه ریزی مورد انتظار جامعه قرآنی را با نظر خواهی از ذینفعان واقعی اش ترسیم ، تدوین ، و برای اجرای عین مفاد آن ابلاغ نمایند و بتدریج ضمن تجدید نظر و بازنگری مفاد ابلاغی در دوره های متناوب اهداف میان و بلند مدت را بر اساس شرایط و مقتضیات روز و زمان جرح و تعدیل نموده و بروز رسانی نمایند و چشم انداز و استراتژیها جدید را ابلاغ کنند و با این روند بتوانیم جامعه ای فعال ، مقتدر و توانمند با دانش علمی و عملی برای جامعه شایسته ایران به ارمغان آورده به نحوی که در تمام اعصار و قرون و ملل قابلیت دفاع و ابراز وجود و بیان داشته باشیم .

سؤالات پژوهش :

- چرا در جامعه ما به جای ایجاد یک سازمان (وزارتخانه) متولی کلیه امور قرآنی ، مراکز و نهادهای مختلف قرآنی آن هم با قوانین و مقررات مختلف وجود دارند ؟
- چرا با قاریان و حافظان حرفه ای قرآن ، حرفه ای برخورد و برایشان برنامه ریزی نمیشود ؟
- چرا حضور شرکت کنندگان کلاسهای قرآنی بویژه جوانان در جلسات قرآنی کمرنگ شده و کاهش یافته است ؟
- چرا مسئولین قرآنی ما بیشتر دنبال کمیت و ارائه آمار و ارقام از محافل و مسابقات قرآنی هستند ، به جای کیفی و عمیق نگریستن ؟
- چرا از این جامعه بزرگ صرفا افراد خاص و معدود در تمام عرصه ها و محافل قرآنی حضور دارند و از تمامی مزایا و امکانات موجود بهره مند شده و امور قرآنی را انحصاری کرده اند ؟ به چه دلیلی ؟
- و چرا خیل عظیم توانمند و حرفه ای این قشر علیرغم تمام شایستگی ها و نیازها و دارا بودن طرفدارن خاص خود سالهاست که گمنام و از تمام عرصه ها ، فرصت ها و محافل محرومند ؟ و تا کی ؟
- با توجه به اینکه سالانه تعداد زیادی به جمع قاریان و حافظان حرفه ای می پیوندند چرا برای افزایش خروجی های انگشت شمار سالانه تدبیر لازم اندیشه نمی شود ؟
- با توجه به بودجه و هزینه های پرداختی پراکنده رسمی و غیر رسمی در امور قرآنی کشور چرا برای ساماندهی آن و ارتقای سطح علمی و عملی قاریان و حافظان قرآنی اقدام نمی شود ؟
- و چرا این بودجه به جای مصرف در مسیر فعالیت های اصلی در مسیرهای فرعی مثل مسابقات و دعوت از اساتید مصری درجه ۳ و ۴ و امثالهم صرف میگردد ؟
- چرا برای تربیت ، پرورش علمی ، فکری ، اخلاقی و فرهنگی قاریان و حافظان توام با آموزش های عملی ، کارگاهی در فن و هنر تلاوت اقدامی اساسی نشده و صرفا سازمانهای ذیربط از نام و نشان و رتبه های نخبه فقط بهره برداری مینمایند ؟

- چرا و تا چه زمانی ملاک برتری و انتخاب نخبگان، کسب رتبه در مسابقات قرآنی است؟ مسابقاتی که افراد اکثراً از حیث امتیاز و سطح تلاوت و ارائه نزدیک و شبیه هم هستند و با تغییر تیم داوری اغلب نتایج متفاوت استخراج می‌گردد و در واقع هیچ ملاک برتری و تفاوت فاحش بین نفرات اول تا دهم و یا پانزدهم وجود ندارد؟
 - و یا آیا همیشه همه متسابقین در زمان برگزاری مسابقات در آمادگی کامل بسر می‌برند؟ و یا با مشکلی روبرو نمی‌شوند؟ آیا شرایط همه مساویست؟ حال اگر کسی در زمان مسابقات متسابق با مشکل یا مسئله‌ای شخصی و روحی و یا مریضی روبرو شد باید یکسال عقب بیفتد؟ و یا از تمام عرصه‌ها محروم شده و ناشناخته بماند تا شاید روزی آمادگی کامل بیابد و در مسابقات مقام کسب کند یا نه؟
 - اگر سه تا پنج سال کلیه مسابقات قرآنی مهم حذف و به جای آن برنامه‌های آموزشی و پرورشی ویژه عموم علاقمندان برای حرفه‌ای شدن و در سطح بسیار بالا با مفاهیم و حفظ قرآن و یادگیری زبان عربی ایجاد و هزینه گردد، چه اتفاقی می‌افتد؟ انتفاع آن برای جامعه چیست؟
 - آیا سازمانها، مراکز و افراد خاصی از این اقدام اساسی و ریشه‌ای و مهم ناراحت شده و یا متضرر می‌گردند؟
 - آیا جز این است که مراکز و سازمانهای قرآنی به دلیل وجود جامعه قاریان و حافظان و فعالان قرآنی و یا جذب و سازماندهی آنها تشکیل شده است؟ (به مثابه نیروی انسانی برای سازمانها، دانشجو برای دانشگاهها و یا مشتری برای مراکز تجاری از جمله بانکها) پس نباید تکریم مخاطب (ارباب رجوع) که جملگی انسان و اشرف مخلوقاتند و تاکید قرآن در سوره مبارکه اسرا هم همین است را انجام دهیم؟
- این سئوالات و سئوالات متعدد دیگری است که سالها ذهن جامعه تخصصی و فنی قرآنی کشور را مشغول کرده و هرزچندگاهی نیز مطرح شده بعضاً نیز اتفاقاتی کمرنگ و پررنگ برای رفع موانع و یا ایجاد فرصتها فراهم نموده که قاعدتاً کافی نیست و اغلب مسکن است، چرا که اصول و روئوس و فروع مرتبط خوب تعریف و تدوین نشده و بروز رسانی نگردیده اند و هیچ گاه هم فرصتی برای ارائه بازخورد و گوش دادن نبوده است و همه مسائل و مشکلات سالهای سال است که جمع شده و امروز روز شاهد بروز آسیبهای آن هستیم با این تاکید که:
- به جای ماهی دادن به دست اعضا، ماهی گیری را یاد دهیم تا همه اقشار جامعه از انوار آیات الهی بهره مند شده و در عمل رهرو فرامین الهی که تنهاترین نسخه و دفترچه راهنمای عملی و دقیق انسان هاست، گردند.

توجه: این پژوهش در قالب مقاله‌ای تدوین گردیده و بخشی از آسیب‌های مرتبط با ساختار جامعه قرآنی، افراد ذریبط، تکنولوژی مرتبط و وظایف هر یک از اعضا و گروه‌ها اعم از مسئولان، اساتید، قاریان و حافظان و خادمان قرآنی احصا گردیده است که در صورت ضرورت در جلسات هم‌اندیشی قابل ارائه می‌باشند. با سپاس ۹۶/۷/۶